

Należyta staranność

Co zrobić, aby dochować należytej staranności w kontaktach biznesowych

📅 13.07.2023

Czy Twoje transakcje są bezpieczne? **Sprawdź!**

Co to jest należyta staranność

Należyta staranność w VAT to wskazanie najważniejszych okoliczności, które będą brać pod uwagę urzędnicy skarbowi w ocenie działalności przedsiębiorców przy rozliczeniach VAT. Została przedstawiona w formie dokumentu pn. „Metodyka w zakresie oceny dochowania należytej staranności przez nabywców towarów w transakcjach krajowych” (Metodyka). Ma zastosowanie do nabywców towarów w obrocie krajowym, którzy nie dokonali oszustwa w zakresie podatku VAT oraz nie wiedzieli, że transakcja, w wyniku której nabyli towar, służy oszustwu w zakresie VAT.

To jednocześnie „drogowskaz” dla przedsiębiorców. Podjęcie przez podatnika działań wskazanych w Metodocy istotnie zwiększa prawdopodobieństwo dochowania przez niego należytej staranności i otrzymania zwrotu VAT.

[📄 Metodyka w zakresie oceny dochowania należytej staranności przez nabywców towarów w transakcjach krajowych-wersja zaktualizowana \(PDF, 177 kB\)](#)

[📄 Metodyka w zakresie oceny dochowania należytej staranności przez nabywców towarów w transakcjach krajowych \(PDF, 434 kB\)](#)

Jak dochować należytej staranności

Zobacz przykładowe działania, których podjęcie pomoże ci zweryfikować okoliczności związane z transakcją i dochować należytej staranności przy podejmowaniu decyzji o jej zawarciu z kontrahentem (przedsiębiorcą – sprzedawcą, dostawcą towaru).

Rozpoczęcie współpracy z kontrahentem

Chodzi tu o zawarcie transakcji z podmiotem, z którym wcześniej nie zawierałeś transakcji handlowych dotyczących towarów. To też sytuacja, w której zawierasz transakcję z podmiotem, z którym zawierałeś ją już wcześniej, ale nowe transakcje będą dotyczyć towarów nieobjętych dotychczas branżą lub profilem działalności kontrahenta i których dotychczas od niego nie kupowałeś.

Kryteria formalne

W przypadku każdego nowego kontrahenta potwierdź:

- w [Krajowym Rejestrze Sądowym \(KRS\)](#) lub [Centralnej Ewidencji i Informacji o Działalności Gospodarczej \(CEIDG\)](#), że kontrahent jest w nim zarejestrowany – o ile rejestracja w KRS lub CEIDG jest wymagana w przypadku kontrahenta,
- czy kontrahent na moment transakcji - jest wpisany do prowadzonego przez Szefa Krajowej Administracji Skarbowej (KAS) [Wykazu podatników VAT](#), w którym znajdziesz informację, czy:
 - kontrahent jest zarejestrowany jako podatnik VAT czynny albo zwolniony, czy został przywrócony do rejestru VAT,
 - kontrahent został wykreślony jako podatnik VAT lub nie został zarejestrowany,
- czy kontrahent posiada, lub – na twoje żądanie – przedstawił wymagane koncesje i zezwolenia dotyczące towarów, które są przedmiotem planowanych transakcji,
- umocowanie osób reprezentujących kontrahenta lub pełnomocnictw udzielonych przez te osoby (np. zweryfikuj umocowanie osób upoważnionych do udzielenia pełnomocnictw w imieniu kontrahenta na podstawie danych z KRS lub CEIDG).

Przy ocenie należytej staranności KAS weźmie pod uwagę:

- czy w późniejszym okresie przywrócono rejestrację twojego kontrahenta, w sytuacji gdy na moment transakcji figurował w wykazie podmiotów wykreślonych z rejestru jako podatnicy VAT czynni,

- czy w późniejszym okresie nie został do tego rejestru wpisany, w sytuacji kiedy zawarłeś transakcję z kontrahentem, który – na moment jej zawarcia – nie był wpisany do rejestru podatników VAT czynnych.

Kryteria transakcyjne

Przedstawiona lista prezentuje przykładowe okoliczności transakcji, na które należy zwrócić uwagę, aby zachować należyłą staranność. Nie ma charakteru zamkniętego, ponieważ w praktyce życia gospodarczego mogą wystąpić inne sytuacje wskazujące na ryzyko udziału w oszustwie.

Kliknij w grafikę, aby przejść do dalszych informacji:

[Transakcja bez ryzyka gospodarczego](#)

[Zapłata gotówką przy transakcji ponad 15 tys. zł](#)

[Zapłata przelewem na 2 różne rachunki lub nieuzasadniony rachunek bankowy](#)

[Cena nierynkowa bez uzasadnienia](#)

[Zmiana branży kontrahenta bez uzasadnienia](#)

[Kontakt z kontrahentem nieodpowiedni dla transakcji](#)

[Brak oznak prowadzenia działalności gospodarczej](#)

Skrócony termin płatności bez uzasadnienia

Warunki transakcji nietypowe dla branży

Towar niezgodny z wymaganiami jakościowymi

Rażąco niski kapitał zakładowy

Nieudokumentowana transakcja

Brak zaplecza organizacyjno-technicznego

Brak strony www lub social mediów

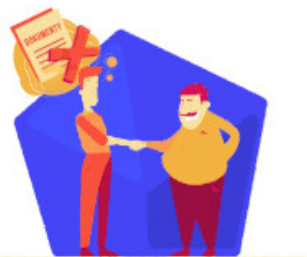

Płatność mimo obowiązku na rachunek spoza tzw. białej listy

Zapłata mimo obowiązku bez mechanizmu podzielonej płatności

Dokumenty urzędowe zawierające oczywiste nieprawidłowości

Kontynuacja współpracy z kontrahentem

Ponieważ przy kontynuacji współpracy gospodarczej istnieje mniejsze ryzyko nieświadomego udziału w procederze oszustw podatkowych, ocena dochowania należytej staranności przebiega nieco inaczej niż na etapie nawiązania współpracy.

Przede wszystkim powinna być ona dostosowana do już istniejącej relacji gospodarczej. Stąd **kryteria formalne** oraz **transakcyjne** stosuje się wtedy, jeżeli w dotychczasowych transakcjach z kontrahentem nie wystąpiły okoliczności charakterystyczne dla etapu rozpoczęcia współpracy (kryteria formalne i kryteria transakcyjne).

Kryteria formalne

Aby dochować należytej staranności, regularnie sprawdzaj:

- czy kontrahent posiada wymagane koncesje i zezwolenia,
- czy osoby zawierające umowę/dokonujące transakcji posiadają aktualne umocowania do działania w imieniu kontrahenta,
- czy kontrahent jest wpisany do prowadzonego przez Szefa KAS wykazu podatników VAT, w którym znajdziesz informacje, czy:
 - kontrahent jest zarejestrowany jako podatnik VAT czynny albo zwolniony, czy został przewrócony do rejestru VAT,
 - kontrahent został wykreślony z rejestru jako podatnik VAT lub nie został zarejestrowany.

Wystąpienie kryteriów formalnych nie musi każdorazowo oznaczać, że nie dochowałeś należytej staranności. Przy kontynuacji współpracy z kontrahentem istotne znaczenie mają również okoliczności transakcyjne.

Ponadto w przypadku uzyskania przez podatnika z jakiegokolwiek źródła informacji o wątpliwościach w zakresie wypełniania przez kontrahenta kryteriów formalnych, zasadna jest niezwłoczna weryfikacja danych kryteriów.

Kryteria transakcyjne

Najważniejszym czynnikiem przy ocenie dochowania należytej staranności jest zmiana – bez ekonomicznego uzasadnienia – dotychczasowych zasad współpracy między tobą a kontrahentem.

Jakie okoliczności powinny wzbudzić twoje wątpliwości?

Przykłady:

- kontrahent proponuje zawarcie transakcji bez ryzyka gospodarczego,
- wymaga od ciebie płatności gotówką albo proponuje obniżenie ceny w przypadku płatności gotówką (albo cesji wierzytelności) – w przypadku, gdy wartość transakcji przekracza 15 tys. zł,
- żąda od ciebie zapłaty za towar na dwa odrębne rachunki bankowe (nie dotyczy to mechanizmu podzielonej płatności), rachunek podmiotu trzeciego lub rachunek zagraniczny,
- cena towaru, który oferuje ci kontrahent, znacząco odbiega od ceny rynkowej lub oferowane ci towary należą do innej branży niż ta, w której działa kontrahent i które dotychczas od niego kupowałeś – bez ekonomicznego uzasadnienia,
- wymagany od ciebie przez kontrahenta termin płatności za towar jest krótszy niż standardowy termin płatności – również bez ekonomicznego uzasadnienia,
- kontrahent proponuje ci zawarcie transakcji na warunkach znacznie odbiegających od tych, które uznawane są w danej branży za gwarantujące bezpieczeństwo obrotu,
- kontrahent dostarcza towary niezgodne z wymaganiami jakościowymi określonymi w prawie,
- transakcja między tobą a kontrahentem nie jest udokumentowana umową pisemną (w tym w formie elektronicznej), zamówieniem lub innym potwierdzeniem warunków transakcji,
- w dotychczasowych transakcjach kontrahent bez uzasadnienia zmienia sposób transportu towaru (np. towar miał być dostarczony z Polski, a jest przewożony z terytorium innego państwa),
- dokonanie płatności, pomimo ciężącego obowiązku, na rachunek bankowy nie znajdujący się w wykazie podatników VAT i brak zawiadomienia o tym właściwego naczelnika urzędu skarbowego,
- dokonanie płatności, pomimo ciężącego obowiązku, bez zastosowania mechanizmu podzielonej płatności.

Jednocześnie w przypadku zaistnienia okoliczności transakcyjnych, które powinny wzbudzić wątpliwości podatnika dotyczące rzetelności jego kontrahenta, zasadna jest także niezwłoczna weryfikacja opisanych w niniejszym dokumencie kryteriów formalnych.

Dochowanie należytej staranności w przypadku płatności przy wykorzystaniu mechanizmu podzielonej płatności

Jeżeli zapłacisz dostawcy towaru przy wykorzystaniu mechanizmu podzielonej płatności (MPP) i pozytywnie zweryfikowałeś przesłanki formalne, a nie zachodzą inne okoliczności, które jednoznacznie mogłyby wskazywać na brak dochowania należytej staranności – uznaje się, że dochowałeś należytej staranności.

Dodatkowo płatność z zastosowaniem MPP uchroni nabywcę towaru przed nałożeniem dodatkowego zobowiązania podatkowego w trybie art. 112b ust. 1 pkt 1 i ust. 2 pkt 1 ustawy o VAT oraz art. 112c ustawy o VAT – do wysokości kwoty odpowiadającej kwocie podatku wynikającej z otrzymanej faktury oraz przed sankcjami w podatkach dochodowych PIT i CIT oraz odpowiedzialnością solidarną w VAT w sytuacji dokonania płatności na rachunek, który nie figuruje w wykazie podatników VAT.

Powyższe wyłączenie nie nastąpi, jeśli wiedziałeś, że faktura zapłacona z użyciem MPP:

- została wystawiona przez podmiot nieistniejący,
- stwierdza czynności, które nie nastąpiły,
- podaje kwoty niezgodne z rzeczywistością,
- potwierdza czynności prawne sprzeczne z ustawą albo mające na celu jej obejście, sprzeczne z zasadami współżycia społecznego, a także takie, w przypadku których oświadczenie woli zostało złożone drugiej stronie za jej zgodą dla pozorów.

[Więcej o mechanizmie podzielonej płatności.](#)

[Bezpieczna transakcja](#)

Do kogo kierujemy akcją, jakie są jej cele

[Wykaz podatników VAT](#)

Co to jest wykaz podatników VAT, co zawiera, jak korzystać i inne

[Mechanizm podzielonej płatności](#)

Dowiedz się czym jest MPP i na czym polega

[Wyłączenia VAT](#)

Jak działa karuzela VAT, przykłady oszustw karuzelowych

[Pytania i odpowiedzi](#)

Odpowiedzi na najczęściej zadawane pytania dotyczące należytej staranności

[Pliki do pobrania](#)

Ikonografiki, prezentacje i ulotki dotyczące bezpiecznej transakcji